

מסכת יומא

פרק ראשון

משנה א

שבעת ימים קדם יום הכפורים
מפרישין בהן גדול מביתו ללשפת פלהדרין,
ומתקנין לו בהן אחר תחתינו, שמא יאָרע בו פסול.
רבי יהודה אומר,
אף אשה אחרת מתקנין לו, שמא תמות אשתו,
שנאמר (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו.
ביתו, זו אשתו.
אמרו לו, אם כן, אין לדבר סוף

נלמד מו' ימי המילואים, לשכה שבמקדש (בחול) [פקידי המולך]
טומאה

דר"י חייש למיתה

ונלמד שצריך שתהיה לו אשה (וזה גם לרבנן)
אם חששת ללא שכיח

משנה ב

כל שבעת הימים הוא זורק את הדם
ומקטיר את הקטרת ומטיב את הנרות
ומקריב את הראש ואת הרגל.
ושאר כל הימים, אם רצה להקריב – מקריב,
שבהן גדול מקריב חלק בראש ונוטל חלק בראש:

כדי שיהא רגיל, דם התמיד

מטיב – מנקה ומסדר

שהם האברים הראשונים וה"ה לשאר

[חוץ מו' ימים ויוה"כ]

בראש – בראשונה, החשוב (קדשי מזבח ולא גבול)

משנה ג

מסרו לו זקנים מזקני בית דין
וקורין לפניו בסדר היום,
ואומרים לו,
אישי בהן גדול, קרא אתה בפיה,
שמא שכחת או שמא לא למדת.

הסנהדרין

בפר' אחרי מות

אדוני, (קרא אתה בפיה !!)

לא למדת – בבית שני

ערב יום הכפורים שחרית, מעמידין אותו בשער המזרח
ומעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים,
כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה:

שער נקנור

[ולא שעירים]

מכיר – מתבונן

משנה ד

כל שבעת הימים לא היו מונעין ממנו מאכל ומשתה,
ערב יום הכפורים עם חשכה,
לא היו מניחים אותו לאכל הרבה,
מפני שהמאכל מביא את השנה:

כל מאכל [מאכל המביא לידי חימום כלל לא]

ויבוא לידי טומאה

משנה ה

מסרוהו זקני בית דין לזקני כהנה,
והעלוהו לעלית בית אבטינס,
והשביעוהו ונפטרו והלכו להם.
ואמרו לו, אישי בהן גדול,
אנו שלוחי בית דין, ואתה שלוחנו ושלוחי בית דין,
משביעין אנו עליך במי ששפך שמו בבית הנה,
שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך.
הוא פורש ובוכה, והן פורשין ובוכין:

הזקנים שקראו לפניו

זקני כהונה, ששם עשו את הקטורת

זקני כהונה – שאינו צדוקי

[אתה עושה על דעתנו ולא בשליחותנו]

שלא יעשן בחוץ ויכניס

על שנחשד, והם – על שחשדוהו [וכאן נפטרו והלכו להם]

משנה ו

אם היה חכם, דורש.
ואם לאו, תלמידי חכמים דורשין לפניו.
ואם רגיל לקרות, קורא.
ואם לאו, קורין לפניו.
ובמה קורין לפניו.

אם חכם לשמוע אבל לא לדרוש

בבית שני

בְּאִיּוֹב וּבְעֵזְרָא וּבְדַבְרֵי הַיָּמִים.
זְכַרְתָּהּ בְּן קְבוּטָל אֹמֵר,
פְּעָמִים הִרְבָּה קְרִיתִי לְפָנָיו בְּדִנְיָאֵל:

שְׁמוֹשְׁכִין אֶת הַלֵּב וְלֹא יִשָּׁן וַיִּטְמָא

משנה ז

בְּקִשׁ לְהִתְנַמְנֵם,
פְּרָחִי כְהֵנָּה מִכִּין לְפָנָיו בְּאֶצְבַּע צְרָדָה, וְאוֹמְרִים לוֹ,
אִישִׁי כִהֵן גְּדוֹל,
עָמוּד וְהִפֵּג אַחַת עַל הַרְצָפָה.
וּמַעֲסִיקִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיִּגִיעַ זְמַן הַשְּׁחִיטָה:

רצה
צעירי

הסר, זמן מועט, רצפה היתה של שיש שהיא קרה
בשאר דברים (כשהאיר המזרח – שחיטת התמיד)

משנה ח

בְּכָל יוֹם תּוֹרְמִין אֶת הַמְּזוֹבֵחַ בְּקְרִיאַת הַגִּבֹּר
אוֹ סְמוּךְ לוֹ, בֵּין לְפָנָיו בֵּין לְאַחֲרָיו.
בַּיּוֹם הַכְּפוּרִים מִחֻצוֹת,
וּבְרִגְלִים מֵאֲשֻׁמוּרָה הִרְאִשׁוּנָה,
וְלֹא הִיְתָה קְרִיאַת הַגִּבֹּר מִגַּעַת
עַד שֶׁהִיְתָה עֲזָרָה מְלֵאָה מִיִּשְׂרָאֵל:

תרומת הדשן, הגבר – התרנגול, עלות השחר

חולשא דכה"ג
שהדשן במזבח רב וצריך לטפל בו

ברגלים
שבאו להקריב קרבנותיהם מיד אחר תמיד של שחר

פרק שני

משנה א

בְּרִאשׁוֹנָה,
כָּל מִי שְׁרוּצָה לְתֹרֵם אֶת הַמְּזוֹבֵחַ,
תּוֹרֵם.
וּבְזֶמַן שֶׁהֵן מֵרְבִין, רִצִּין וְעוֹלִין בְּכֶבֶשׂ,
וְכָל הַקּוֹדֵם אֶת חֲבֵרוֹ בְּאַרְבַּע אַמּוֹת זָכָה.

קודם הפייס לתרומת הדשן
מאותו בית אב

ד' אמות של הכבש הסמוכות למזבח

וְאִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם שׁוּיִן,
הַמְּמַנֵּה אוֹמֵר לָהֶם הַצְּבִיעוּ.
וְיָדָה הֵן מוֹצִיאִין,
אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם,
וְאִין מוֹצִיאִין אֶגְדָּל בַּמִּקְדָּשׁ:

הוציאו אצבע, והיה אומר מספר ומתחיל למנות מא' מהם
[לפי שלא היו מונים אנשים, היו מונים אצבעותיהם]
אחת – לבריא, שתיים – לחולה
מפני הרמאים, שיראו כאילו הן ב' אנשים

משנה ב

מַעֲשֵׂה שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם שׁוּיִן וְרִצִּין וְעוֹלִין בְּכֶבֶשׂ,
וְדַחַף אַחַד מֵהֶן אֶת חֲבֵרוֹ, וְנָפַל וְנִשְׁבְּרָה רִגְלוֹ.
וְכִינּוּ שְׂרָאוּ בֵּית דִּין שֶׁבְּאִין לִידֵי סַכְנָה,
הַתְּקִינוּ שֶׁלֹּא יְהוּ תּוֹרְמִין אֶת הַמְּזוֹבֵחַ אֲלֵא בְּפִיס.

הסיבה לכך שהתחילו בפיס

בכל יום

אַרְבַּעַת פִּיסוֹת הָיוּ שָׁם,
וְזֶה הַפִּיס הִרְאִשׁוֹן:

ולא היו עושים רק פיס א' להשמיע קול עם רב בעזרה
שהיא היתה העבודה הראשונה מעבודות התמיד

משנה ג

הַפִּיס הַשֵּׁנִי,
מִי שׁוּחַט, מִי זוֹרֵק,
וּמִי מְדַשֵּׁן מְזוֹבֵחַ הַפְּנִימִי, וּמִי מְדַשֵּׁן אֶת הַמְּנוֹרָה,
וּמִי מַעֲלֵה אֲבָרִים לְכֶבֶשׂ:
הִרְאֵשׁ וְהִרְגֵּל, וְשֵׁתֵי הַיָּדַיִם,
הַעֲקָץ וְהַרְגֵּל, הַחֹזֶה וְהַגֵּרָה, וְשֵׁתֵי הַדְּפָנוֹת,
וְהַקְּרָבִים, וְהַסֵּלֶת, וְהַחֲבַתִּין, וְהַיָּיִן.
שְׁלֹשָׁה עָשָׂר כֹּהֲנִים זָכוּ בוֹ.
אָמַר בֶּן עֲזַאִי לְפָנָיו רַבִּי עֲקִיבָא מִשׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ,

פיס א' לשלש עשרה העבודות
הראשון זורק שהיא החשובה, השני שוחט
להכינו לקטורת, לנקותה להדלקה בערב
כותרת
רגל אחורית של ימין, שתי הרגלים הקדמיות
העוקץ – זנב, גרה – גרון, דפנות – צידי בטן הבהמה
שאר הקרביים, סלת – מנחת נסכים, חביתי כה"ג, יין הנסכים

משנה ד

הַפִּיִס הַשְּׁלִישִׁי,
חֲדָשִׁים לְקַטְרֵת בָּאוּ וְהִפְסוּ.

רק מי שלא זכה מעולם הואיל ומעשרת

וְהַרְבִּיעִי,

חֲדָשִׁים עִם יְשָׁנִים,
מִי מַעֲלָה אֲבָרִים מִן הַכֶּבֶשׂ וְלִמְזַבְּחָהּ:

גם מי שזכה

שי"ג הכהנים היו מניחים את האברים מחצי כבש ולמטה

משנה ה

תָּמִיד קָרֵב בְּתַשְׁעָה, בְּעֶשְׂרָה, בְּאַחַד עֶשֶׂר, בְּשָׁנִים עֶשֶׂר,
לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר.

בִּיצֵד.

עֲצָמוֹ בְּתַשְׁעָה.

בְּחָג,

בִּיד אֶחָד צְלוּחִית שֶׁל מַיִם, הָרִי כָאֵן עֶשְׂרָה.

בֵּין הָעֶרְבִים, בְּאַחַד עֶשֶׂר,

הוּא עֲצָמוֹ בְּתַשְׁעָה, וּשְׁנַיִם בְּיָדָם שְׁנֵי גְזִירֵי עֲצִים.

וּבִשְׁבֹּת בְּאַחַד עֶשֶׂר,

הוּא עֲצָמוֹ בְּתַשְׁעָה,

וּשְׁנַיִם בְּיָדָם שְׁנֵי בִזְיָכִי לְבוֹנָה שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים.

וּבִשְׁבֹּת שְׁבַתוֹף הָחָג, בִּיד אֶחָד צְלוּחִית שֶׁל מַיִם:

להוסיף על עצי המערכה

בשחר, שהקטרת מתרת אכילת הלחם

הרי שנים עשר

משנה ו

אֵיל קָרֵב בְּאַחַד עֶשֶׂר,

הַבָּשָׂר בְּחִמְשָׁה,

הַקָּרְבָּיִם וְהַסֵּלֶת וְהַיֵּזֶן בְּשָׁנִים שְׁנַיִם :

כאברי הכבש

קרביים – גדולים יותר, סלת – ב' עשורונים, יין – ד' לוג

ואין חביתין שאינם אלא בתמיד

משנה ז

פֶּר קָרֵב בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה,

הָרֹאשׁ וְהָרֶגֶל,

הָרֹאשׁ בְּאַחַד, וְהָרֶגֶל בְּשָׁנִים .

הָעֶקֶץ וְהָרֶגֶל,

הָעֶקֶץ בְּשָׁנִים, וְהָרֶגֶל בְּשָׁנִים.

הַחֲזֵה וְהַגְּרָה,

הַחֲזֵה בְּאַחַד, וְהַגְּרָה בְּשִׁלְשָׁה.

שְׁתֵּי יָדַיִם בְּשָׁנִים. שְׁתֵּי דְּפָנוֹת בְּשָׁנִים.

הַקָּרְבָּיִם וְהַסֵּלֶת וְהַיֵּזֶן בְּשִׁלְשָׁה שְׁלֹשָׁה.

בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים. בְּקָרְבָּנוֹת צְבוּר.

אֲבָל בְּקָרְבֵּן יָחִיד,

אִם רָצָה לְהַקְרִיב, מִקְרִיב.

הַפֶּשֶׁטָן וְנִתְחַן שֶׁל אֵלוֹ וְאֵלוֹ שְׁוִין:

סלת – ג' עשורונים, שמן ויין – ו' לוגין

שטעונונים מס' הכהנים שלעיל ופייס

כהן א' את הכל

[אלו ואלו – יחיד וציבור] שכשרים בור

פרק שלישי

משנה א

אָמַר לָהֶם הַמִּזְמָנָה,

צָאוּ וּרְאוּ אִם הִגִּיעַ זְמַן הַשְּׁחִיטָה.

אִם הִגִּיעַ, הָרֹאֵה אֹמֵר, בְּרִקְאִי.

מִתְתִּיא בֶּן שְׁמוּאֵל אֹמֵר,

על זמן השחיטה (הסגן)

למקום גבוה, שהשחיטה פסולה בלילה "ביום זבחכם"

הבריק האור

[היה ממונה על הפייסות]

זמן אחר "ברקאי"
הנוכחים שואלים, ולהזכיר זכות אבות

האיר פני כל המזרח
עד שבחברון?
והוא אומר הן:

משנה ב

ולמה הצרכו לכהן?
שפעם אחת עלה מאור הלכה
ודמו שהאיר מזרח,
ושחטו את התמיד,
והוציאוהו לבית השרפה.

לעלות למקום גבוה
לא ביה"כ [דלא שייר]

כדין קדשים פסולים

המשך למשנה קודמת "והוא אומר הן"

צרכים גדולים [שמסוכך עם גופו על רגליו]

הורידו כהן גדול לבית הטבילה.
זה הכלל היה במקדש,
כל המסיף את רגליו טעון טבילה,
וכל המטיל מים טעון קדוש ידים ורגלים:

משנה ג

אין אדם נכנס לעזרה לעבודה אפלו טהור,
עד שיטבול.

לאו דוקא לעבודה [ק"ו מכה"ג שמשנה מקודש לקודש]

קבלה ביד חכמים

[פרוה – שם מכשף], חוץ מטבילה א' שהיתה על בית המים

חמש טבילות ועשרה קדושים
טובל כהן גדול ומקדש בו ביום,
וכלן בקדש על בית הפרוה, חוץ מזו בלבד:

משנה ד

פרסו סדין של בוץ בינו לבין העם.
פשוט, ירד וטבל, עלה. ונסתפג.
הביאו לו בגדי זהב, ולבש וקדש ידיו ורגליו.
הביאו לו את התמיד.
קרצו, ומרק אחר שחיטה על ידו.
קבל את הדם וזרקו.
נכנס להקטיר קטורת של שחר, ולהטיב את הנרות,
ולהקריב את הראש ואת האברים ואת החבתין ואת היין:

לצניעות, בוץ – להזכיר שעבודת היום בבוץ
התנגב
שקידוש א' לבגדים החדשים וכו' ת"ק לקמן]

שחט רוב ב' סימנים, מרק – סיים, על ידו – עבדו וסמוך לו
[ולכן מיהר בשחיטה] שתיים שהן ארבע
נכנס להיכל
יצא וסיים עבודת התמיד

משנה ה

קטורת של שחר היתה קרבה בין דם לאברים
של בין הערבים, בין אברים לנסכים.
אם היה כהן גדול זקן או אסטניס,
מחמין לו חמין ומטילין לתוף הצונן,
כדי שתפוג צנתן:

דם, קטורת, [נרות], אברים
אברים, קטורת, נסכים

שגופו מצונן
מים חמים שהוחמו מעייה"כ [ובגמ' חתיכות ברזל]
תפוג – תסור

משנה ו

הביאוהו לבית הפרוה ובקדש היתה.
פרסו לו סדין של בוץ בינו לבין העם,
קדש ידיו ורגליו ופשוט.
רבי מאיר אומר,
פשוט, קדש ידיו ורגליו.
ירד וטבל עלה ונסתפג.
הביאו לו בגדי לבן,
לבש וקדש ידיו ורגליו:

שנא' ורחץ וגו' במקום קדוש
לת"ק – קידוש א' לבגדים שפשוט וא' לשילבש

לר"מ – ב' הקידושים לבגדים שלובש

מכנסים, כתונת, אבנט, מצנפת

משנה ז

בשחר היה לובש פלוסין של שנים עשר מנה,
ובין הערבים הנדוין של שמונה מאות זוז,

מארץ רעמסס [מנה – מאה זוז]
מארץ הודו

דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים,
בְּשִׁחַר הָיָה לֹבֵשׁ שֶׁל שְׂמוּנָה עֶשֶׂר מְנָה,
וּבֵין הָעֶרְבִים שֶׁל שְׁנַיִם עֶשֶׂר מְנָה,
הַכֹּל שְׁלֹשִׁים מְנָה.
אֵלֹהֵי מִשְׁלַח צְבוּר.
וְאִם רָצָה לְהוֹסִיף, מוֹסִיף מִשְׁלוֹ:

יכול לשנות את הסכומים ובלבד ששחרית יהא יקר יותר

ובלבד שיקדיש את הכסף קודם

משנה ח

בֵּא לֹא אֶצֶל פְּרוֹ,
וּפְרוֹ הָיָה עוֹמֵד בֵּין הָאוֹלָם וְלַמְּזֻבָּח,
רִאשׁוֹ לְדָרוֹם וּפְנֵיו לְמַעְרָב,
וְהִכְהֵן עוֹמֵד בְּמִזְרָח וּפְנֵיו לְמַעְרָב,
וְסוּמְךָ שְׁתֵּי יָדָיו עָלָיו וּמִתְנַדֵּה.

[וידוי א' על הפר]

[משום חולשא דכה"ג, שיהא קרוב להיכל להזאת הדם]
ואין אחוריו למזרח, כדי שלא ירביץ גללים לכיוון המזבח
[שניהם פניהם להיכל]

וְכַף הָיָה אוֹמֵר,

אֲנִי הַשֵּׁם,

עוֹיְתִי פִשְׁעֵי חַטָּאתִי לְפָנֶיךָ אֲנִי וּבֵיתִי.

אֲנִי הַשֵּׁם,

כִּפֹּר נָא לְעוֹנוֹתַי וְלִפְשָׁעִים וְלַחַטָּאִים,

שְׁעוֹיְתִי וְשִׁפְשָׁעֵי וְשִׁחַטָּאתִי לְפָנֶיךָ אֲנִי וּבֵיתִי,

כְּפָתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדְךָ, (ויקרא טז)

כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם

מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לְפָנַי יְיָ תִטְהָרוּ.

וְהָן עוֹנֵין אַחֲרָיו,

בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

עון – מזיד, פשע – מרד, חטא – שוגג. ביתי – אשתי

[לכן מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו]

משנה ט

בֵּא לֹא לְמִזְרַח הָעֶזְרָה, לְצִפּוֹן הַמִּזְבֵּחַ,

הַסֵּגֵן מִיָּמִינוֹ וְרִאשׁוֹ בֵּית אֲבִי מִשְׁמָאלוֹ.

וְשֵׁם שְׁנֵי שְׁעִירִים,

וְקִלְפֵי הֵיטָה שֵׁם וּבָה שְׁנֵי גוֹרְלוֹת.

שֶׁל אֲשֶׁכְרוּעַ הָיָה, וְעֶשְׂאָן בֶּן גַּמְלָא שֶׁל זְהָב,

וְהָיוּ מְזַכְרִין אוֹתוֹ לְשִׁבְחָה:

[גורלות]

סגן הכהנים, בית אב של אותו יום

קלפי – קופסא, גורלות – פתקים

אשכרוע – עץ ברוש, יהושע בן גמלא שהיה כה"ג

משנה י

בֶּן קָטִין עֹשֶׂה שְׁנַיִם עֶשֶׂר יָד לְכִיּוֹר,

שֶׁלֹּא הָיוּ לוֹ אֶלָּא שְׁנַיִם.

וְאִף הוּא עֹשֶׂה מוּכְנֵי לְכִיּוֹר,

שֶׁלֹּא יִהְיוּ מִיָּמִינוֹ נִפְסָלִין בְּלִינָה.

גלגל לשקעו בבור

כה"ג היה, דד – ברוזים, לי"ב כהנים שזכו בפס (חוץ משוחט)

מִנְבֵּוֹ הַמֶּלֶךְ

הָיָה עוֹשֶׂה כָּל יְדוֹת הַכֹּהֲנִים שֶׁל יוֹם הַכְּפֹרִים שֶׁל זְהָב.

בגון סכין שא"א לעשות כולו זהב

הֵילְנֵי אֲמֹנוֹ עֹשֶׂתָה נְבֻרָתָה שֶׁל זְהָב עַל פְּתוּחוֹ שֶׁל הַיֶּכֶל.

וְאִף הִיא עֹשֶׂתָה טְבֵּלָא שֶׁל זְהָב,

שֶׁפָּרְשַׁת סוּטָה כְּתוּבָה עָלֶיהָ.

מנורה שתאיר בבוקר לזמן ק"ש לכהנים

כדי שלא יוציאו ס"ת כשמעתיק את פרשת סוטה

נִיקְנֹר

נִעֲשֹׂו נְסִים לְדַלְתוֹתָיו,

וְהָיוּ מְזַכְרִין אוֹתוֹ לְשִׁבְחָה:

המעשה הידוע

משנה יא

וְאֵלֹהֵי לְגֵנְאִי,

שֶׁל בֵּית גֶּרְמוֹ, לֹא רָצוּ לְלַמֵּד עַל מַעֲשֵׂה לָחֶם הַפְּנִים.
שֶׁל בֵּית אֲבֹטִינִס לֹא רָצוּ לְלַמֵּד עַל מַעֲשֵׂה הַקְּטָרֶת.
הַגֵּרֶס בֵּן לֹי הִיָּה יוֹדֵעַ פֶּרֶק בְּשִׁיר וְלֹא רָצָה לְלַמֵּד.
בֶּן קַמְצָר לֹא רָצָה לְלַמֵּד עַל מַעֲשֵׂה הַכֶּתֶב.

לרדות ללא שישבר
מה הוא המעלה עשן
הכרעת קול בנעימת שיר של יום
ד' קולמוסים ולכתוב שם בן ד' אותיות בבת א'

עַל הָרֵאשׁוֹנִים נֹאמֵר, זְכֹר צְדִיק לְבִרְכָה.
וְעַל אֵלֹי נֹאמֵר, וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקֵב:

שהוזכרו לשבח
שהוזכרו לגנאי

פרק רביעי

משנה א

טָרַף בְּקִלְפֵי וְהֶעֱלָה שְׁנֵי גוֹרְלוֹת.
אָחָד כְּתוּב עָלָיו לְשֵׁם וְאָחָד כְּתוּב עָלָיו לְעֶזְרָאֵל.
הִסְגִּן מִימֵינוּ וְרֵאשׁ בֵּית אָב מִשְׁמָאלוֹ.
אִם שֶׁל שֵׁם עָלָה בִּימֵינוּ,
הִסְגִּן אוֹמֵר לוֹ,
אִישִׁי כֹהֵן גָּדוֹל, הִגְבַּה יְמִינֶךָ.
וְאִם שֶׁל שֵׁם עָלָה בְּשִׁמְאֵלוֹ,
רֵאשׁ בֵּית אָב אוֹמֵר לוֹ,
אִישִׁי כֹהֵן גָּדוֹל, הִגְבַּה שְׁמְאֵלְךָ.

חטף [ערבבו], שלא יבחין, שסימן יפה של שם בימין

הסגן הוא החשוב

להזכירו לומר "לה" חטאת"

כנ"ל

שנא' "ועשהו חטאת"

ולכו"ע היה אומר שם הוי"ה כפי שנכתב
לאחר שאומר "לה"

נָתְנוּ עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְאוֹמֵר, לֵה' חֲטָאת.
רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר,
לֹא הִיָּה צָרִיף לוֹמֵר חֲטָאת, אֶלָּא לֵה'.
וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו, בְּרוּף שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

משנה ב

קָשֶׁר לְשׁוֹן שֶׁל זְהוּרִית בְּרֵאשׁ שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח
וְהֶעֱמִידוּ כְּנֶגֶד בֵּית שְׁלוּחֹוֹ,
וְלִנְשָׁחַט כְּנֶגֶד בֵּית שְׁחִיטָתוֹ.

להיכר

שער שמשתלח משם

קושר לשון של זהורית בצוארו

בֹּא לוֹ אֶצֶל פְּרוֹ שְׁנֵיהֶם, וְסוֹמֵךְ שְׁתֵּי יָדָיו עָלָיו וּמְתוּדָה.
וְכִף הִיָּה אוֹמֵר,
אֲנִי הַשֵּׁם,
עוֹיְתֵי פְּשַׁעֵי חֲטָאתֵי לְפָנֶיךָ
אֲנִי וּבֵיתִי וּבְנֵי אֶהְרֹן עִם קְדוֹשֵׁיךָ.
אֲנִי הַשֵּׁם

פעם שניה

סדר זה לר' מאיר, אבל לחכמים "חטאתי עויתי פשעתי"
מוסיף וידוי על כל עם הכהנים

כִּפֹּר נֹא לְעוֹנוֹת וּלְפְשָׁעִים וּלְחֲטָאִים,
שְׁעוֹיְתֵי וּשְׁפֹשַׁעֵי וּשְׁחֲטָאתֵי לְפָנֶיךָ
אֲנִי וּבֵיתִי וּבְנֵי אֶהְרֹן עִם קְדוֹשֵׁיךָ,
כְּכֹתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדְךָ (וַיִּקְרָא טז),
כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם
מִכָּל חֲטָאתֵיכֶם לְפָנַי יְיָ תִטְהָרוּ.
וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו,
בְּרוּף שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

לאחר שאמר שם ה'

משנה ג

שָׁחֲטוּ וְקָבַל בְּמִזְרֵק אֶת דָּמוֹ,
וַיִּתְּנוּ לָמִי שֶׁהוּא מְמַרְס בּוֹ עַל הַרְבֵּד הַרְבִּיעִי שְׁבֵהִיכָל,
כְּדִי שְׁלֹא יִקְרוֹשׁ.
נָטַל מִחֶתֶה וְעָלָה לְרֵאשׁ הַמִּזְבֵּחַ,
וּפָנָה גְּחֻלִּים אֵילָף וְאֵילָף, וְחוֹתָה מִן הַמַּעֲבָלוֹת הַפְּנִימִיּוֹת,
וַיִּרַד וְהִנִּיחָה עַל הַרְבֵּד הַרְבִּיעִי שְׁבַעֲזָרָה:

את הפר
ממרס-מערב, רבד-שורת רצפות, הד' מפתח ההיכל החוצה

החיצון [למערכה המיוחדת לקטורת של יוה"כ, וכדלקמן]
שהן גחלים לוחשות, והיינו אותו רובד שלעיל

משנה ד

ממערכה שניה של קטורת, שלא לשחוק את הזהב
שלא להטריח כה"ג לערות

בְּכֹל יוֹם הָיְתָה חוֹתֶה בְּשֵׁל כֶּסֶף וּמַעֲרָה בְּתוֹךְ שֶׁל זָהָב,
וְהַיּוֹם חוֹתֶה בְּשֵׁל זָהָב וּבָהּ הָיְתָה מְכַנִּיס.

והשאר היה מתפור ברצפת העזרה

בְּכֹל יוֹם חוֹתֶה בְּשֵׁל אַרְבַּעַת קִבִּין
וּמַעֲרָה בְּתוֹךְ שֶׁל שְׁלֹשֶׁת קִבִּין,

כדלעיל להקל על הכה"ג

וְהַיּוֹם חוֹתֶה בְּשֵׁל שְׁלֹשֶׁת קִבִּין וּבָהּ הָיְתָה מְכַנִּיס.
רַבִּי יוֹסִי אָמַר,

ושלשה קבין היו מתפורים (סאה – ו' קבין)

בְּכֹל יוֹם חוֹתֶה בְּשֵׁל סָאָה וּמַעֲרָה בְּתוֹךְ שֶׁל שְׁלֹשֶׁת קִבִּין,
וְהַיּוֹם חוֹתֶה בְּשֵׁל שְׁלֹשֶׁת קִבִּין, וּבָהּ הָיְתָה מְכַנִּיס.

שבייה"כ היה דופנה דק

בְּכֹל יוֹם הָיְתָה כְּבֻדָּה, וְהַיּוֹם קְלָה.

שבייה"כ מסתייע בידיית להחזיקה תחת זרועו

בְּכֹל יוֹם הָיְתָה יָדָה קְצָרָה, וְהַיּוֹם אַרְבָּה.

שבייה"כ היה דומה לדם הפרים (שזהב אדום נקרא פרווים)

בְּכֹל יוֹם הָיְתָה זְהָבָה יְרוֹק, וְהַיּוֹם אָדָם,

דְּבָרֵי רַבִּי מִנְחָם.

פרס – חצי מנה (ומקטיר על מזבח הקטורת)
(שמקטיר לפני ולפנים)

בְּכֹל יוֹם מְקַרִּיב פֶּרֶס בְּשַׁחֲרִית וּפֶרֶס בֵּין הָעֶרְבִים,
וְהַיּוֹם מוֹסִיף מְלֵא חֲפָנָיו.

(הקטורת) דכתי"י "ושחקת ממנה הדק"
ששוב כתוב בה "קטרת סמים דקה"

בְּכֹל יוֹם הָיְתָה דְקָה,
וְהַיּוֹם דְקָה מִן הַדְקָה;

משנה ה

שהוא ימין הכהן בעלייתו

בְּכֹל יוֹם כְּהֻנִים עוֹלִים בְּמִזְבְּחוֹ שֶׁל כֶּבֶשׂ

שהוא ימין הכהן בירידתו

וְיֹוֹרְדִין בְּמַעֲרְבוֹ,

מפני כבודו, שמהלך כבן בית

וְהַיּוֹם כֹּהֵן גָּדוֹל עוֹלָה בְּאֶמְצַע וְיֹוֹרֵד בְּאֶמְצַע.

דס"ל בכל השנה מראין כבודו

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,

לְעוֹלָם כֹּהֵן גָּדוֹל עוֹלָה בְּאֶמְצַע וְיֹוֹרֵד בְּאֶמְצַע.

מפני כבודו

בְּכֹל יוֹם כֹּהֵן גָּדוֹל מְקַדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו מִן הַכִּיּוֹר,
וְהַיּוֹם מִן הַקִּיתוֹן שֶׁל זָהָב.

דס"ל בכל השנה מראין כבודו

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,

לְעוֹלָם כֹּהֵן גָּדוֹל מְקַדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו מִן הַקִּיתוֹן שֶׁל זָהָב;

משנה ו

א. מערכה גדולה, ב. שניה של קטורת, ג. קיום האש,
ד. אברים ופדרים שלא נתעכלו, ה. של קטורת לפני ולפנים

בְּכֹל יוֹם הָיוּ שֵׁם אַרְבַּע מַעֲרֻכוֹת, וְהַיּוֹם חֲמִשָּׁה,

דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר,

אין מערכה לאברים ופדרים

בְּכֹל יוֹם שְׁלֹשׁ, וְהַיּוֹם אַרְבַּע.

אף אין מערכה לקיום האש

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,

בְּכֹל יוֹם שְׁתַּיִם, וְהַיּוֹם שְׁלֹשׁ;

פרק חמישי

כף – מלשכת הכלים, מחתה עם קטורת – מלשכת בית אבטינס.

מהמחתה לכף

לפי גודל חפני הכהן

כך היו מודדים גם בחוץ וגם בפנים ולא ע"י כלי

שהיתה כבודה, והכף קלה

לכיוון מערב לצד דרום

משום שנסתפקו אם הקיר שהיה בבית ראשון היה בקה"ק או בהיכל

משנה א

הוציאו לו את הכף ואת המחטה,

וחפן מלא חפניו ונתן לתוך הכף,

הגדול לפי גדלו, והקטן לפי קטנו,

וכך היתה מדה.

נטל את המחטה בימינו ואת הכף בשמאלו.

היה מהלך בהיכל, עד שמגיע לבין שתי הפרוכות

המבדילות בין הקדש ובין קדש הקדשים,

וביניהן אמה.

רבי יוסי אומר,

לא היתה שם אלא פרכת אחת בלבד,

שנאמר, (שמות כו)

והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים.

החיצונה היתה פרופה מן הדרום, והפנימית מן הצפון.

מהלך ביניהן, עד שמגיע לצפון.

הגיע לצפון, הופך פניו לדרום,

מהלך לשמאלו עם הפרכת עד שהוא מגיע לארון,

הגיע לארון. נותן את המחתה בין שני הבדים.

צבר את הקטרת על גבי גחלים,

ונתמלא כל הבית פלו עשן.

יצא ובא לו בדרך בית כניסתו

ומתפלל תפלה קצרה בבית החיצון,

ולא היה מאריך בתפלתו, שלא להבעית את ישראל:

משנה ב

משנטל הארון,

אכן היתה שם מימות נביאים ראשונים,

ושתיה היתה נקראת,

גבוהה מן הארץ שלש אצבעות,

ועליה היה נותן:

משנה ג

נטל את הדם ממי שהיה ממרס בו,

נכנס למקום שנכנס, ועמד במקום שעמד,

והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה,

ולא היה מתפנן להזות לא למעלה ולא למטה

אלא כמצליף.

וכך היה מונה,

אחת, אחת ואחת, אחת ושתים, אחת ושלש,

אחת וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע.

יצא והניחו על פן הזהב שבהיכל:

משנה ד

הביאו לו את השעיר,

שחטו וקבל במזרק את דמו.

נכנס למקום שנכנס, ועמד במקום שעמד,

והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה,

ולא היה מתפנן להזות לא למעלה ולא למטה

אלא כמצליף.

וכך היה מונה,

אחת, אחת ואחת, אחת ושתים, אחת ושלש,

אחת וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע.

יצא והניחו על פן השני שהיה בהיכל.

רבי יהודה אומר,

לא היה שם אלא כן אחד בלבד.

נטל דם הפר והניח דם השעיר,

והזה ממנו על הפרכת שנגד הארון מבחוץ,

אחת למעלה ושבע למטה,

שנקראת "אמה טרקסין"

דלא רק במשכן היתה פרוכת אחת אלא גם בבית המקדש

פרופה – מקופלת וקשורה והיה נכנס משמאל לכיוון ימין

ונכנס לקה"ק

והפרוכת הפנימית לשמאלו

בבית שני למקום הארון

במקום שני בדי הארון

תחילה חפן את הקטרת במלא חפניו, ונתן מבפנים לבחוץ

בית קדש הקדשים

הולך לאחוריו, שלא להפנות גב לארון

בהיכל

שיחשבו שמת

שנבוכדנצר נטלו וכורש לא החזירו

במקום הארון, מימות שמואל ודוד (בזמנם גילו אותה)

שממנה הושתת העולם

את המחתה ומעשן

מהרובד הרביעי שבעזרה

לקודש הקדשים, לבין שני הבדים (באותה צורה שנכנס בשביל הקטורת)

אחת – כף ידו כלפי מעלה, שבע – כף ידו כלפי מטה

על הארון אלא על הארץ

כדי שלא יטעה

ולא מונה אותם יחד שמצוה להפסיק ביניהם

שלא היו שוליים למזרק

(יצא לעזרה) שעיר לה'

כנ"ל

שהיו שני בסיסים א' לפר וא' לשעיר

שלא יטעה ביניהם (וחכמים לא חיישי שאפשר לרשום בערויה"כ)

סיום דברי ר' יהודה (דלרבנן מניח דם השעיר ואח"כ נוטל דם הפר)

ולא הִיָּה מִתְּפִיֵּן לְהוֹזֹת לֹא לְמַעַלָּה וְלֹא לְמַטָּה
אֶלָּא כְּמַצְלִיף.
וְכָךְ הִיָּה מוֹנֵה,
אֶחָת, אֶחָת וְאֶחָת, אֶחָת וּשְׁתַּיִם, אֶחָת וְשָׁלֹשׁ,
אֶחָת וְאַרְבַּע, אֶחָת וְחֲמִשׁ, אֶחָת וְשֵׁשׁ, אֶחָת וְשִׁבְעַ.

נֶטַל דָּם הַשְּׁעִיר וְהִנִּיחַ דָּם הַפָּר,
וְהָיָה מִמֶּנּוּ עַל הַפֶּרֶכֶת שְׂכַנְגָד הָאָרוֹן מִבְּחוּץ,
אֶחָת לְמַעַלָּה וְשִׁבְעַ לְמַטָּה,
וְלֹא הִיָּה מִתְּפִיֵּן לְהוֹזֹת לֹא לְמַעַלָּה וְלֹא לְמַטָּה
אֶלָּא כְּמַצְלִיף.
וְכָךְ הִיָּה מוֹנֵה,
אֶחָת, אֶחָת וְאֶחָת, אֶחָת וּשְׁתַּיִם, אֶחָת וְשָׁלֹשׁ, אֶחָת וְאַרְבַּע,
אֶחָת וְחֲמִשׁ, אֶחָת וְשֵׁשׁ, אֶחָת וְשִׁבְעַ.

עֲרָה דָּם הַפָּר לְתוֹךְ דָּם הַשְּׁעִיר,
וְנָתַן אֶת הַמִּלָּא בְּרִיקָוֹן:

דם השעיר והפר לתוך מזרק של פר (כדי שיתערבו יפה יפה)

משנה ה

וַיֵּצֵא אֶל הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'

זֶה מִזְבֵּחַ הַזֶּהָב.

הַתְּחִיל מִחֹטֵא וַיִּזְרַד.

מֵהֵיכָן הוּא מִתְּחִיל.

מִקֶּרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית, צְפוֹנִית מְעַרְבִית,

מְעַרְבִית דְּרוֹמִית, דְּרוֹמִית מִזְרָחִית.

מָקוֹם שֶׁהוּא מִתְּחִיל בְּחֹטֵא עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן,

מִשָּׁם הִיָּה גוֹמֵר עַל מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי.

נותן מדם החטאת ממעלה הקרן למטה, כדי שלא יטנף את שרוולו

שהיתה לפניו מימינו כשפניו למערב (וממשיך לימינו)

והיה מסתובב ממש

קרן דרומית מזרחית

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר,

בְּמָקוֹמוֹ הִיָּה עוֹמֵד וּמְחַטֵּא.

וְעַל בֶּלֶן הִיָּה נוֹתֵן מִלְּמַטָּה לְמַעַלָּה,

חוּץ מִזֶּה שֶׁהִיָּתָה לְפָנָיו,

שֶׁעֲלֶיהָ הִיָּה נוֹתֵן מִלְּמַעַלָּה לְמַטָּה:

כדי שלא יטנף את שרוולו

משנה ו

הָיָה עַל טְהָרוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ שִׁבְעַ פְּעָמִים,

וּשְׁיָרֵי הַדָּם הִיָּה שׁוֹפֵף עַל יְסוֹד מְעַרְבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן,

וְשֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן הִיָּה שׁוֹפֵף עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי.

אֵלּוֹ וְאֵלּוֹ מִתְּעַרְבִין בְּאִמָּה וַיִּוָּצְאִין לְנַחַל קָדְרוֹן,

וְנִמְכְּרִין לְגַנְנִין לְזָבֵל, וּמוֹעֲלִין בָּהֶן :

טהרו – מקום מגולה (שהיה מפנה את הגחלים שבמרכזו ומוזה)

שכיוצא מההיכל, בו היה פוגע ראשון

שכשיוירד מהסובב, בו פוגע ראשון

דם הפנימיים והחיצוניים, אמה שהיתה חוצה את העזרה

לזבל את השדות, ומועלין מדרבנן (דאיין מעילה בדם)

משנה ז

כָּל מַעֲשֵׂה יוֹם הַכַּפּוּרִים הָאֵמוּר עַל הַסֵּדֶר,

אִם הִקְדִּים מַעֲשֵׂה לְחִבְרוֹ, לֹא עֲשָׂה כְּלוּם.

הִקְדִּים דָּם הַשְּׁעִיר לְדָם הַפָּר,

יִחְזוֹר וַיִּזְהַר מִדָּם הַשְּׁעִיר לְאַחַר דָּם הַפָּר.

האמור במשנתנו, מצוותו שיהיה על הסדר

ויהיה דם השעיר לאחר דם הפר

וְאִם עַד שֶׁלֹּא גָמַר אֶת הַמַּתְּנוֹת שֶׁבְּפָנָיו נִשְׁפָּף הַדָּם,

יָבִיא דָּם אַחַר וַיִּחְזוֹר וַיִּזְהַר בְּתַחֲלָה בְּפָנָיו.

וְכֵן בְּהֵיכָל, וְכֵן בְּמִזְבֵּחַ הַזֶּהָב,

שֶׁכֶּלֶן כְּפָרָה בְּפָנֵי עֶצְמוֹן.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים,

מִמָּקוֹם שֶׁפָּסַק, מִשָּׁם הוּא מִתְּחִיל:

כל המתנות שבפנים

מתחילת המתנות שבפנים (אפי' אם נשפך השעיר יתחיל מפר)

כל קבוצת המתנות שבהיכל ושבמזבח

ט"ז שבקה"ק, ט"ז שבהיכל, י"א שבמזבח

שממשיך מאותה הזאה

פרק שישי

משנה א

שְׁנֵי שְׁעֵירֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים,
מִצֹּתָן שִׁיחֵיו שְׁנֵיהֶן שׁוּין
בְּמִרְאָה וּבְקוֹמָה וּבְדַמִּים וּבְלִקְיַחְתָּן בְּאַחַד.
וְאִם עַל פִּי שְׂאִינָן שׁוּין, בְּשֵׁרִין.
לְקַח אֶחָד הַיּוֹם וְאֶחָד לְמָחָר, בְּשֵׁרִין.

מֵת אֶחָד מֵהֶן,
אִם עַד שְׁלֵא הִגְרִיל מֵת, יִקַּח זוּג לְשֵׁנִי.
וְאִם מִשְׁהִגְרִיל מֵת, יָבִיא זוּג אַחֵר וַיִּגְרִיל עֲלֵיהֶם בְּתַחֲלָה,
וַיֹּאמֶר, אִם שָׁל שֵׁם מֵת,
זֶה שְׁעֵלָה עֲלָיו הַגּוֹרֵל לְשֵׁם יִתְקַים תַּחֲתָיו.
וְאִם שָׁל עֲזָאוֹל מֵת,
זֶה שְׁעֵלָה עֲלָיו הַגּוֹרֵל לְעֲזָאוֹל יִתְקַים תַּחֲתָיו.

וְהַשְּׁנֵי יָרְעָה עַד שְׁיִסְתָּאב, וַיִּמְכַּר וַיִּפְלוּ דָמָיו לַנֶּדֶבָה,
שְׂאִין חֲטָאת צְבוּר מֵתָה.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, תַּמּוּת.

וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוּדָה ,
נִשְׁפָּךְ הַדָּם, יָמוּת הַמִּשְׁתַּלַּח.
מֵת הַמִּשְׁתַּלַּח, יִשְׁפָּךְ הַדָּם:

משנה ב

בָּא לוֹ אֶצֶל שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח
וְסוֹמֵךְ שְׁתֵּי יָדָיו עֲלָיו וּמִתְוַדֶּה.
וְכִךְ הָיָה אוֹמֵר,
אֲנִי הַשֵּׁם,
עוֹ פִּשְׁעוֹ חֲטָאוֹ לְפָנֶיךָ עֲמֹךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל.
אֲנִי הַשֵּׁם,
כִּפֹּר נָא לְעוֹנוֹת וּלְפִשְׁעִים וּלְחַטָּאִים,
שְׁעוֹ וְשִׁפְשָׁעוֹ וְשִׁחַטָּאוֹ לְפָנֶיךָ עֲמֹךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל,
כִּכְתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדְךָ לֵאמֹר, (וַיִּקְרָא טו)
כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהַר אֶתְכֶם
מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לְפָנַי יְיָ תִטְהָרוּ.

וְהַכֹּהֲנִים וְהָעַם הָעוֹמְדִים בְּעֹזְרָה,
כְּשֵׁחֵיו שׁוֹמְעִים שֵׁם הַמִּפְרָשׁ שֶׁהוּא יוֹצֵא מִפִּי כַהֵן גְּדוֹל,
הָיוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וְנוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם, וְאוֹמְרִים,
בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

משנה ג

מִסְרּוֹ לְמִי שֶׁהָיָה מוֹלִיכוֹ.
הַכֹּל בְּשֵׁרִין לְהוֹלִיכוֹ,
אֶלָּא שְׁעֵשׂוֹ הַכֹּהֲנִים (גְּדוֹלִים) קָבַע
וְלֹא הָיוּ מִנְיַחִין אֶת יִשְׂרָאֵל לְהוֹלִיכוֹ.
אָמַר רַבִּי יוֹסֵי,
מִעֲשֵׂה וְהוֹלְכוֹ עֲרִסְלָא, וַיִּשְׁרָאֵל הָיָה:

משנה ד

וְכַבֵּשׂ עֶשׂוֹ לוֹ
מִפְּנֵי הַבְּבָלִיִּים שֶׁחֵיו מִתְלָשִׁים בְּשַׁעְרוֹ,
וְאוֹמְרִים לוֹ, טַל וְצֵא, טַל וְצֵא.
מִיִּקְרִי יְרוּשָׁלַיִם הָיוּ מְלוּיִן אוֹתוֹ עַד סָבָה הָרֵאשׁוֹנָה.

עָשָׂר סִפּוֹת מִירוּשָׁלַיִם וְעַד צוֹק,
תְּשׁוּעִים רִיס, שְׁבַעַה וּמְחַצָּה לְכָל מִיל:

משנה ה

עַל כָּל סִפָּה וְסִפָּה אוֹמְרִים לוֹ,
הָרִי מִזּוֹן וְהָרִי מִיָּם,
וּבְלִיָּן אוֹתוֹ מִסִּפָּה לְסִפָּה,
חוּץ מֵאַחֲרוֹנָה שֶׁבָּהֶן שְׂאִינוּ מְגִיעַ עִמּוֹ לְצוֹק,
אֶלָּא עוֹמֵד מִרְחוֹק וְרוֹאֶה אֶת מַעֲשָׂיו:

משנה ו

מָה הָיָה עוֹשָׂה,
חוֹלֵק לְשׁוֹן שֶׁל זְהוּרִית,
חֲצִי קָשֶׁר בְּסֻלַּע וְחֲצִי קָשֶׁר בֵּין שְׁתֵּי קַרְנָיו,
וְדָחְפוּ לְאַחֲרָיו, וְהוּא מֵתַגְלָגֵל וְיֹרֵד,
וְלֹא הָיָה מְגִיעַ לְחֲצֵי הָהָר, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה אֲבָרִים אֲבָרִים.
בָּא וְיֵשֵׁב לוֹ תַּחַת סִפָּה אַחֲרוֹנָה עַד שֶׁתִּחַשֵּׁף.

וּמֵאִימְתֵי מִטְמֵא בְּגָדִים,
מִשִּׁיֵּצֵא חוּץ לְחוֹמַת יְרוּשָׁלַיִם.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר,
מִשְׁעַת דְּחִיתוֹ לְצוֹק:

משנה ז

בָּא לוֹ אֶצֶל פֶּר וְשַׁעִיר הַנִּשְׂרָפִין.
קָרַעַן וְהוֹצִיא אֶת אִמּוּרֵיהֶן,
נָחֲנָן בְּמַגִּיס וְהַקְטִירָן עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ.
קָלַעַן בְּמַקְלָעוֹת וְהוֹצִיאָן לְבֵית הַשְּׂרָפָה.
וּמֵאִימְתֵי מִטְמֵאִין בְּגָדִים,
מִשִּׁיֵּצֵאוּ חוּץ לְחוֹמַת הָעֶזְרָה.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר,
מִשִּׁיֵּצֵאת הָאוֹר בְּרַבָּן:

משנה ח

אָמְרוּ לוֹ לְכַהֵן גָּדוֹל, הִגִּיעַ שַׁעִיר לַמִּדְבָּר.
וּמִנִּין הָיוּ יוֹדְעִין שֶׁהִגִּיעַ שַׁעִיר לַמִּדְבָּר.
דְּרָכָיוֹת הָיוּ עוֹשִׂין, וּמְנִיפִין בְּסוּדָרִין
וְיוֹדְעִין שֶׁהִגִּיעַ שַׁעִיר לַמִּדְבָּר.

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה,
וְהֵלֵא סִימָן גָּדוֹל הָיָה לָהֶם,
מִירוּשָׁלַיִם וְעַד בֵּית חֲדוּדוֹ שֶׁלְשָׁה מִיָּלִין.
הוֹלְכִין מִיָּל, וְחוֹזְרִין מִיָּל, וְשׁוֹהִין כְּדֵי מִיָּל,
וְיוֹדְעִין שֶׁהִגִּיעַ שַׁעִיר לַמִּדְבָּר.

רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר,
וְהֵלֵא סִימָן אַחֵר הָיָה לָהֶם,
לְשׁוֹן שֶׁל זְהוּרִית הָיָה קָשׁוּר עַל פֶּתַחוֹ שֶׁל הַיְכָל,
וּכְשֶׁהִגִּיעַ שַׁעִיר לַמִּדְבָּר הָיָה הַלְשׁוֹן מְלַבֵּין,
שְׁנָאָמַר, (יִשְׁעִיָּה א)
אִם יִהְיוּ חֲטָאִיכֶם בְּשָׁנִים כְּשֶׁלַּג יִלְבִּינוּ:

משנה א

בָּא לוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל לְקָרוֹת .
אִם רָצָה לְקָרוֹת בְּבִגְדֵי בּוּץ, קוֹרָא.
וְאִם לֹא, קוֹרָא בְּאַצְטְלִית לְבָן מְשֻׁלוֹ.

חֲזַן הַכֹּהֵן נוֹטֵל סֵפֶר תּוֹרָה וְנוֹתְנוֹ לְרֹאשׁ הַכֹּהֵן,
וְרֹאשׁ הַכֹּהֵן נוֹתְנוֹ לְסֹגֵן,
וְהַסֹּגֵן נוֹתְנוֹ לְכֹהֵן גָּדוֹל,
וְכֹהֵן גָּדוֹל עוֹמֵד וּמְקַבֵּל (וְקוֹרָא עוֹמֵד),
וְקוֹרָא אַחֲרֵי מוֹת
וְאֵךְ בְּעֵשׂוֹר.
וְגוֹלֵל סֵפֶר תּוֹרָה וּמְנַיְחוֹ בְּחִיקוֹ, וְאוֹמֵר,
יֹתֵר מִמָּה שֶׁקָּרָאתִי לְפָנֶיכֶם כְּתוּב כָּאן,
וּבְעֵשׂוֹר שֶׁבְחַמֶּשׁ הַפְּקוּדִים
קוֹרָא עַל פֶּה,

וּמְבַרֵךְ עֲלֶיהָ שְׁמוֹנֵה בְּרֵכּוֹת,
עַל הַתּוֹרָה, וְעַל הָעֲבוּדָה, וְעַל הַהוֹדָאָה, וְעַל מַחִילַת הָעֵזוֹן,
וְעַל הַמְקַדֵּשׁ בְּפָנָי עֲצֻמוֹ,
וְעַל יִשְׂרָאֵל בְּפָנָי עֲצֻמָּן
וְעַל הַכֹּהֲנִים בְּפָנָי עֲצֻמָּן
וְעַל שְׂאֵר הַתְּפִלָּה:

משנה ב

הַרְוָאָה כֹּהֵן גָּדוֹל בְּשֵׁהוּא קוֹרָא,
אֵינוֹ רוֹאֵה פֶּר וְשַׁעִיר הַנִּשְׂרָפִים.
וְהַרְוָאָה פֶּר וְשַׁעִיר הַנִּשְׂרָפִים,
אֵינוֹ רוֹאֵה כֹּהֵן גָּדוֹל בְּשֵׁהוּא קוֹרָא.
וְלֹא מְפָנֵי שְׂאֵינוֹ רִשְׁאֵי,
אֶלָּא שֶׁהֵיטָה דֶּרֶךְ רְחוּקָה, וּמְלַאכֶת שְׁנִיחָן שְׁוֵה כְּאֶחָת :

משנה ג

אִם בְּבִגְדֵי בּוּץ קוֹרָא,
קֹדֵשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו,
פָּשֵׁט יָרֵד וְטָבַל, עֲלָה וְנִסְתַּפֵּג.
הִבְיֵאוּ לוֹ בְּגָדֵי זָהָב,
וְלִבְשׁ, וְקֹדֵשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו,
וְיִצָּא וְעָשָׂה אֶת אֵילּוֹ וְאֶת אֵיל הָעֵם,
וְאֶת שְׂבַעַת כְּבָשִׂים תְּמִימִים בְּנֵי שָׁנָה,
דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר.
רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר,
עִם תְּמִיד שֶׁל שַׁחַר הָיוּ קָרְבִין, וּפֶר הָעוֹלָה
וְשַׁעִיר הַנִּעְשָׂה בַחֹץ (הָיוּ קָרְבִין) עִם תְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים:

משנה ד

קֹדֵשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו וּפָשֵׁט
וְיָרֵד וְטָבַל וְעֲלָה וְנִסְתַּפֵּג.
הִבְיֵאוּ לוֹ בְּגָדֵי לְבָן,
וְלִבְשׁ, וְקֹדֵשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו.
נִכְנַס לְהוֹצִיא אֶת הַכֹּהֵן וְאֶת הַמַּחֲתָה.

קֹדֵשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו, וּפָשֵׁט

וְיָרֵד וְטָבַל, עֲלֵה וְנִסְתַּפֵּג.
הִבְיֵאוּ לוֹ בְּגָדֵי זָהָב
וְלִבְשׁ, וְקִדְשׁ יְדִיו וְרַגְלָיו,
וְנִכְנַס לְהַקְטִיר קֶטֶרֶת שֶׁל בֵּין הָעַרְבִים וְלַהֲטִיב אֶת הַנְּרוֹת,

וְקִדְשׁ יְדִיו וְרַגְלָיו, וּפָשַׁט.
הִבְיֵאוּ לוֹ בְּגָדֵי עֲצָמוֹ, וְלִבְשׁ.

וּמְלוֹיֵן אוֹתוֹ עַד בֵּיתוֹ.
וַיּוֹם טוֹב הָיָה עוֹשָׂה לְאוֹהֲבָיו
בְּשָׁעָה שִׁיָּצָא בְּשָׁלוֹם מִן הַקֹּדֶשׁ:

משנה ה

כֹּהֵן גָּדוֹל מְשַׁמֵּשׁ בְּשִׁמוּנָה כְּלִים,
וְהַהֲדִיּוֹט בְּאַרְבָּעָה.
בְּכַתְנֹת וּמִכְנָסִים וּמִצְנֶפֶת וְאַבְנֵט.
מוֹסִיף עָלָיו כֹּהֵן גָּדוֹל,
חֹשֶׁן וְאַפֻּד וּמַעֲיֵל וְצִיץ.
בְּאֵלוֹ נִשְׁאָלִין בְּאוֹרִים וְתַמִּים.
וְאֵין נִשְׁאָלִין אֶלָּא לְמַלְךְ וְלְבֵית דִּין
וְלַמִּי שֶׁהֻצְבֹּר צָרִיף בּוֹ:

פרק שמיני

משנה א

יוֹם הַכַּפּוּרִים אָסוּר בְּאַכִּילָה וּבִשְׁתִּיָּה וּבְרַחֲצֵהָ וּבְסִיכָה
וּבְנִעִילַת הַסַּנְדֵּל וּבְתִשְׁמִישׁ הַמָּטָה.

וְהַמְלִיךְ וְהַפְּלֵה יִרְחֲצוּ אֶת פְּנֵיהֶם.
וְהַחֲזִיהַ תִּנְעוֹל אֶת הַסַּנְדֵּל,
דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר,
וְחֻכְמִים אוֹסְרִין:

משנה ב

הָאוֹכֵל כְּבוֹתֶבֶת הַגֶּסֶה כְּמוֹהָ וּכְגֵרַעֲיִנְתָּהּ,
וְהַשׁוֹתֶה מְלֵא לְגִמְיוֹ, חֵיב.

וְכֹל הָאֹכֵלִין מִצְטָרְפִין לְכְבוֹתֶבֶת.
כֹּל הַמְשַׁקֵּין מִצְטָרְפִין לְמֵלֵא לְגִמְיוֹ.
הָאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה אֵין מִצְטָרְפִים:

משנה ג

אֶכֶל וְשִׁתָּה בְּהַעֲלֵם אֶחָד,
אֵינּוּ חֵיב אֶלָּא חֲטָאת אֶחָת.
אֶכֶל וְעָשָׂה מְלֵאכָה, חֵיב שְׁתֵּי חֲטָאוֹת.

אֶכֶל אֶכְלִין שְׁאֵינָן רְאוּיִין לְאַכִּילָה,
וְשִׁתָּה מְשַׁקֵּין שְׁאֵינָן רְאוּיִין לְשִׁתִּיָּה,
וְשִׁתָּה צִיר אוֹ מְרִיס, פְּטוּר:

משנה ד

הַתִּינּוֹקוֹת, אֵין מַעֲנִין אוֹתָן בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים,
אֶבֶל מִחֻנְכֵין אוֹתָם לְפָנֵי שְׁנָה וְלְפָנֵי שְׁנָתַיִם,
בְּשִׁבִיל שִׁיְהִיו רְגִילִין בְּמִצְוֹת:

משנה ה

עברה שהריחה,
מאכילין אותה עד שתשיב נפשה.

חולה מאכילין אותו על פי בקיאיין.
ואם אין שם בקיאיין,
מאכילין אותו על פי עצמו,
עד שיאמר די:

משנה ו

מי שאחזו בלמוס,
מאכילין אותו אפלו דברים טמאים עד שיאורו עיניו.

מי שנשכו כלב שוטה,
אין מאכילין אותו מחצר כבוד שלו,
ורבי מתיא בן הרש מתיר.

ועוד אמר רבי מתיא בן הרש,
החושש בגרונו, מטילין לו סם בתוך פיו בשבת,
מפני שהוא ספק נפשות,
וכל ספק נפשות דוחה את השבת:

משנה ז

מי שנפלה עליו מפלת,
ספק הוא שם ספק אינו שם,
ספק חי ספק מת,
ספק נברי ספק ישראל,
מפקחין עליו את הגל.
מצאודו חי, מפקחין עליו.
ואם מת, יניחודו:

משנה ח

חטאת ואשם ודאי מכפרין.
מיתה ויום הכפורים מכפרין עם התשובה.
התשובה מכפרת על עברות קלות
על עשה ועל לא תעשה.
ועל החמורות היא תולה
עד שיבוא יום הכפורים ויכפר:

משנה ט

האומר, אהטא ואשוב, אהטא ואשוב,
אין מספיקין בידו לעשות תשובה.
אהטא ויום הכפורים מכפר,
אין יום הכפורים מכפר.

עברות שבין אדם למקום, יום הכפורים מכפר.
עברות שבין אדם לחברו,
אין יום הכפורים מכפר, עד שירצה את חברו.

את זו דרש רבי אלעזר בן עזריה,
מכל חטאתיכם לפני יי תטהרו, (ויקרא טז)
עברות שבין אדם למקום, יום הכפורים מכפר.
עברות שבין אדם לחברו,
אין יום הכפורים מכפר, עד שירצה את חברו.

אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל,
לפני מי אתם מטהרין, ומי מטהר אתכם,

אֲבִיכֶם שְׁבַשְׁמִים, שְׁנֹאמֵר, (יחזקאל לו)
וְזָרְקֵנִי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטַהֲרֶתֶם.
וְאֹמֵר, (ירמיה יז)
מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְיָ,
מִה מִקְוֵה מְטֵהר אֶת הַטְּמְאִים,
אֵף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְטֵהר אֶת יִשְׂרָאֵל: